

"Avgiftsanarki" i landstingen drabbar hörselskadade

NY!
juni 2011

Patientens kostnader vid utprovning av hörapparat Källa: HRF juni 2011

Landsting	Kostnad ¹ (kr) för första h-app.	Kostnad ¹ (kr) för andra h-app.	Utprovningsavgift ² (kr)	Högekostnadsskydd (på utprovningsavgift och h-apparatkostnad)	Besöksavgift ⁶ (kr)
STOCKHOLMS LÄN ⁷	—	—	600	nej ⁵	—
UPPSALA LÄN	—	—	300	nej ⁵	—
SÖRMLAND	—	—	850	nej	per besök: 100
ÖSTERGÖTLAND	—	—	500 per h-app.	nej	per besök: 100
JÖNKÖPINGS LÄN	—	—	500	nej	per besök: 100
KRONOBERG	allt över 3 300	allt över 3 300	350	nej	första besök: 100
KALMAR LÄN	—	—	1 200	nej	första besök: 100
GOTLAND	allt över 3 000	allt över 3 000	—	nej	per besök: 150
BLEKINGE	—	—	500	nej	—
SKÅNE ⁷	—	—	800	nej	första besök: 200
HALLAND	—	—	—	—	per besök: 100
VÄSTRA GÖTALAND	—	—	—	—	per besök: 100
VÄRMLAND	15 procent ³	15 procent ³	500 per h-app.	nej ⁵	—
ÖREBRO LÄN	—	—	—	—	per besök: 80
VÄSTMANLAND	15 procent ³	15 procent ³	—	nej	per besök: 100
DALARNA	—	—	150 per h-app. ⁴	nej	per besök: 80 (över 65 år: 60)
GÄVLEBORG	—	—	1 500	nej	första besök: 100
VÄSTERNORRLAND	—	—	300 per h-app.	nej ⁵	per besök: 80
JÄMTLANDS LÄN	allt över 3 500	allt över 3 500	500	nej	—
VÄSTERBOTTEN	—	—	500 per h-app.	nej	första besök: 100 återbesök: 50
NORRBOTTEN	—	—	500 per h-app.	nej	per besök: 100

¹ **Kostnadstak:** Allt över en viss summa måste patienten betala ur egen ficka. Landstinget betalar endast upp till "taket". Detta innebär att de patienter som har störst behov får betala mest.

² **Utprovningsavgift:** En del landsting tar ut en utprovningsavgift per hörapparat. I andra landsting är det en generell utprovningsavgift oavsett om patienten behöver en eller två hörapparater.

³ **Procentuellt kostnadstak:** Patienten måste betala 15 procent av priset på den hörapparat han/hon behöver.

⁴ **Hjälpmedelsavgift:** Landstinget i Dalarna tar ut en avgift för varje hjälpmedel som provas ut.

⁵ **Högekostnadsskydd:** Fyra landsting, Stockholms och Uppsala län, Värmland och Västernorrland har särskilda högekostnadsskydd för hjälpmedel. Värmland: 4 000 kr/år. Stockholms län: 2 000 kr/år. Västernorrland: 1 800 kr/år. Uppsala län: 900 kr/år.

⁶ **Besöksavgift:** Samtliga besöksavgifter som tas ut i olika landsting ingår i högekostnadsskyddet. I hälften av landstingen tas en sådan avgift ut vid varje besök. Där kan därför den samlade besöksavgiften bli 300-750 kronor vid en helt vanlig utprovning.

⁷ **Bidrag till privat utprovning:** Skåne har infört ett system med "hörselcheck", som innebär att den som behöver hörapparat kan välja att prova ut privat och då betala hörapparaten själv, med ett bidrag från landstinget. I många fall innebär detta att den enskilde får betala ganska stora summor ur egen ficka. Ett liknande system – "Fritt val av hjälpmedel" – finns på försök i Stockholm.

ALLA SOM BEHÖVER hjälpmedel och rehabilitering ska få det, enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Men sedan 15 år tillbaka råder "avgiftsanarki" inom hörselområdet. Landstingen har infört en uppsjö av särskilda hörselvårdsavgifter, som saknar motsvarighet inom andra vårdområden.

I 18 av Sveriges 21 landsting/regioner finns det i dag hörselvårdsavgifter som inte omfattas av det lagstadgade högkostnadsskyddet på 900 kronor. Här används en rad olika avgiftskonstruktioner: *hela kostnaden, fast kostnadstak, procentuellt kostnadstak, utprovningsavgift och hjälpmedelsavgift* (se tabell, nästa sida).

FEM LANDSTING HAR så kallade kostnadstak på hörapparater. I praktiken innebär sådana kostnadstak att den som har störst vårdbehov måste betala mest. Vem som måste betala och hur mycket

beror på vilken typ hörselnedsättning en person har och vilken typ av hjälpmedel han/hon därför behöver. En del måste betala över tusentals kronor, andra inget alls. Hårdast drabbas de som hör dåligt på båda öronen.

Höga avgifter leder ibland till att hörselskadade avstår från de hörapparater de hör bäst med.

HRF HAR LÄNGE krävt att landstingen ska avskaffa kostnadstaken samt att alla hörselvårdsavgifter ska omfattas av högkostnadsskyddet.

Det här är framför allt en rättvisefråga. Hörselskadade har rätt till vård på samma villkor som andra patientgrupper – behovet ska styra, inte plånboken.

Men det är också en fråga om respekt för lagen. Om landsting utan vidare kan införa avgifter utanför det lagstadgade högkostnadsskyddet – vad är då lagen värd?